

Kennistafel Onderzoekend & Ontwerpend Leren is op zoek naar wat werkt

De Kennistafel Onderzoekend & Ontwerpend Leren (OOL), een gezelschap van zo'n twintig OOL-experts uit wetenschap en praktijk, verzamelt kennis en goede praktijken over onderzoekend en ontwerpend leren met het doel deze te ontsluiten en breed te delen met het onderwijsveld.

Juliette Walma van der Molen, hoogleraar Talentontwikkeling, Wetenschap & Techniek (Universiteit Twente), is inhoudelijk voorzitter van deze kennistafel. "We entameren geen nieuw onderzoek, maar we gaan op zoek naar wat er al bekend is over wat werkt."

Hoewel er zowel in Nederland als internationaal veel onderzoek is gedaan naar onderzoekend en ontwerpend leren, bereikt die kennis de praktijk – scholen en klassen – nog onvoldoende. Dat blijkt onder meer uit het feit dat Nederland in de ranglijst van 27 OECD-landen onderaan bungelt als het gaat om de verankering van onderzoekend en ontwerpend Leren in het curriculum. Als het ligt aan de deelnemers van de Kennistafel OOL – allemaal pleitbezorgers van onderzoekend en ontwerpend leren – gaat dat binnen afzienbare tijd veranderen. Zij gaan zowel in de literatuur als in de praktijk inventariseren wat werkt in de praktijk en zullen deze kennis delen met het onderwijsveld.

**"We gaan door de onderzoeksbil, maar ook door de praktijkbil
kijken naar wat werkt"**

Theorie en praktijkkennis

De kennistafel bestaat uit een bont gezelschap van onderzoekers en opleiders van universiteiten en hogescholen tot bestuurders, directeuren en leerkrachten van basisscholen. Volgens Walma van der Molen heeft het een grote meerwaarde dat er zowel wetenschappers als praktijkmensen deelnemen. "De kennistafel is een hele mooie manier om een brug te slaan tussen theorie en praktijk en om de samenwerking tussen wetenschap en onderwijsveld gestalte te geven. We gaan door de onderzoeksbil, maar ook door de praktijkbil kijken naar wat werkt. Want hoewel we als land nog niet zo goed presteren op het gebied van onderzoekend en ontwerpend leren, zijn er heel wat scholen die hierin vooroplopen en veel ervaring hebben opgedaan. Daar kunnen andere scholen natuurlijk veel van leren. Daarom gaan we de kennis uit literatuur en uit de praktijk zo breed mogelijk delen. Hoewel we nog niet precies weten hoe we dat gaan doen, is dat een prominent doel van de kennistafel. Daarnaast is de kans groot dat er uit deze inventarisatie ook een kennisagenda voortkomt met thema's op het gebied van onderzoekend en ontwerpend leren die nader onderzocht zouden moeten worden. Ook dat is een mooie opbrengst."

Brede definitie

De kennistafel gaat uit van een brede definitie van onderzoekend en ontwerpend leren. Het gaat om onderwijs waarbij niet alleen sprake is van kennisoverdracht en kennisreproductie, maar waarin kinderen zelf leren denken, zelf vragen leren stellen en worden uitgedaagd om zelf op onderzoek uit te gaan. Walma van der Molen: “Vaak wordt OOL geassocieerd met onderwijs in Wetenschap & Technologie, maar je kunt het toepassen in alle vakken en kennisgebieden. Het is een brede aanpak waarmee je kinderen, bijvoorbeeld in projecten, ruimte geeft om kennis te verdiepen en te verbreden door vragen te stellen, onderzoek te doen, te experimenteren en het geleerde toe te passen in reële contexten. Dat veel scholen en leraren het lastig vinden om een leeromgeving te creëren die kinderen hiertoe uitdaagt is niet zo gek, omdat er in de opleiding weinig aandacht is voor deze manier van leren. Studenten leren vooral om de standaard lesmethodes uit te voeren.”

Professionalisering

Daarom is ‘professionalisering van leerkrachten’ één van de thema’s waar de kennistafel zich op richt. Hoe kunnen we bevorderen dat leraren een positieve houding en vaardigheden ontwikkelen om hun leerlingen te stimuleren en te ondersteunen om onderzoekend en ontwerpend te leren? “Daar is veel onderzoek naar gedaan,” vertelt Walma van der Molen, “en er zijn ook scholen die hierover al veel praktijkkennis hebben. Ze weten bijvoorbeeld hoe je OOL goed kunt inbrengen in je team, hoe leerkrachten hierin kunnen samenwerken, hoe je ze kunt inspireren en hoe je ze zelfvertrouwen kunt geven dat ze dit kunnen.”

Nieuwsgierigheid

Het tweede thema waar de kennistafel OOL mee aan de slag gaat is ‘nieuwsgierigheid’, een zeer belangrijk achterliggend thema bij onderzoekend en ontwerpend leren. Want als we willen dat kinderen veel vragen stellen, is het belangrijk dat we hun nieuwsgierigheid prikkelen. “Kinderen zijn van nature nieuwsgierig”, zegt Walma van der Molen, “maar ze raken dat gaandeweg steeds meer kwijt mede doordat het onderwijs hun nieuwsgierigheid onvoldoende cultiveert en stimuleert. Leraren zijn vaak meer geneigd om vragen te beantwoorden dan de nieuwsgierigheid van het kind (verder) aan te moedigen. Ze vinden het vaak lastig om open vragen te stellen die kinderen aanzetten tot nadenken en tot het stellen van verdiepende en nieuwe vragen. Omdat leraren belangrijke rolmodellen zijn voor hun leerlingen, is het trouwens ook belangrijk dat zij zelf nieuwsgierig zijn en dit tonen. We gaan inventariseren wat over dit alles bekend is uit onderzoek en hoe voorlopersscholen dit doen: wat kan de leerkracht allemaal doen om de nieuwsgierigheid van kinderen te prikkelen en te stimuleren?”

Veelbelovend

In een bijeenkomst van de Kennistafel OOL in februari jl. zijn de twee thema’s verdiept en hebben de deelnemers afspraken gemaakt over de vervolgvacatures. “Het was een enthousiaste, inspirerende bijeenkomst”, vertelt Walma van der Molen. “De eerste inventariserende brainstorm die we hebben gehouden over bruikbare literatuur en inspirerende OOL-praktijken was veelbelovend.”